

ROOFVOGELVERVOLGING

IN DE KEMPEN

Peer Busink.

Inleiding

Toen ik van Chris Mulder hoorde, dat er in Oostelbeers de nestboom waarin een broedende Havik zat, was omgezaagd, gaf dit voor mij de doorslag om alle gevallen van roofvogelvervolging in de Kempen te gaan inventariseren. Ik was dit trouwens al eerder van plan, vooral toen ik gelezen had dat volgens Rob Bijlsma in Noord-Brabant (samen met 4 andere gebieden in Nederland), roofvogelvervolging nog veelvuldig voorkomt.

Dat er hier vervolging voorkomt is wel bekend. Door zoveel mogelijk gevallen boven water te krijgen kan de omvang van dit probleem in kaart worden gebracht. Met die kwantitatieve gegevens kun je verder iets ondernemen.

Bescherming en vervolging

Roofvogels behoren tot een vogelgroep, die in de geschiedenis veel is vervolgd. Ze hebben hun naam al niet mee, en door het vooruitstekende wenkbrauwbeen krijgen ze een streng uiterlijk, waardoor de aaibaarheid (zoals dat tegenwoordig nogal eens genoemd wordt) van zo'n dier ver te zoeken is.

Tot 1920 kon je een premie innen, wanneer je een roofvogel bij het gemeentehuis inleverde. In de twintiger jaren van deze eeuw werden ze voor het eerst beschermd, omdat er door vervolging zo weinig over waren, dat ze uit Nederland dreigden te verdwijnen.

In 1936 kregen ze met de vogelwet volledige bescherming, behalve de Sperwer, die dat pas in 1941 kreeg. Van toen af ging het gestaag beter met ze. Tot halverwege de zestiger jaren.

Plotseling werden overal dode roofvogels (en ook zaadetende vogels) gevon-

den. Meteen gestorven door vergiftiging, of later gestorven door ophoping van persistente herbiciden.

Roofvogels werden weer zeldzaam in Nederland. Door non-stop pressie van natuurverenigingen op de overheid is er een verbod gekomen op het gebruik van deze stoffen. Die stoffen mogen hier overigens nog steeds gemaakt worden, ze blijken goed verkocht te worden naar bijv. Afrika. (Het is dus één van de manieren om ontwikkelingsgeld weer terug te krijgen).

Sinds het begin van de zeventiger jaren ging de roofvogelstand in Nederland weer beetje bij beetje vooruit. En naarmate deze trend verder doorzette, zag je langzaam aan steeds meer roofvogels tijdens je wandelingen.

Ook de Vos kon profiteren van de gunstigere omstandigheden. Door een groep mensen die baat hebben bij een grote "wildstand in de natuur", wordt dan gauw het woord "te veel" gebruikt. Zo kreeg de Vos al gauw de classificatie van "te veel", voorzover hij die al niet had.

Eind jaren tachtig heeft de KNJV zijn leden aangespoord tot een hetze tegen de Vos. Het dier werd afgeschilderd als een allesvernietiger die ook nog een levensbedreigende ziekte verspreidde. Ze dien(d)en daarom met alle middelen (zelfs uitgraven en vergassen) bestreden te worden!

En passant werden de roofvogels in deze verdelgingsdrift meegezogen. Velen werden er nu ook van doordrongen, dat deze diergroep eigenlijk ook niet deugde. Vooral wanneer je ergens half tamme fazanten uitzet, dan zag je pas goed wat voor ondieren die roofvogels eigenlijk zijn. Ook de postduivenhouders werden door de KNJV van harte uitgenodigd om met hen mee te heulen.

Een feit is dat er, volgens Bijlsma, na de hetze vorming van eind tachtiger jaren weer sprake is van een grote toename van roofvogelvervolging.

Gegevens verzamelen

Van 1993 en 1994 heb ik geprobeerd om zo veel mogelijk gevallen van vervolging in de Kempen te verzamelen.

In het kader daarvan heb ik ook de meeste vogelasiels in de Kempen (8 van de 10) gebeld en gevraagd, of zij de laatste 2 jaren gevallen van vervolging binnen hebben gekregen. Het leek mij aannemelijk dat juist deze mensen in contact kunnen komen met zulke gevallen. Het viel me al snel op dat de meesten wantrouwend op mijn vragen reageerden. Na een beetje op een "koetjes en kalfjes manier" met deze mensen doorgepraat te hebben, bleken van die 8 vogelasielhouders er 4 valkenier, 1 jager, 1 ex-jachtopziener en duivenmelker te zijn. Geeft toch te denken. Uiteindelijk bleken maar 2 asielhouders een geval van roofvogelvervolging te zijn tegengekomen.

In de Kempen heb ik 16 gevallen van roofvogelvervolging kunnen traceren, behoudens een aantal twijfelgevallen die ik hier buiten beschouwing laat. Hoe groot het werkelijke aantal is weet niemand. Maar wanneer je er vanuit mag gaan, dat een daad van roofvogelvervolging in het geniep gebeurt, zijn die 16 gevallen eigenlijk "ongelukjes" die bij toeval aan het licht zijn gekomen. Zij vormen slechts het topje van de spreekwoordelijke ijsberg.

De resultaten

Gemeente Best

- 1993 Havik: 2 jonge vrouwtjes uit het nest verdwenen. (Malafide) valkeniers jagen alleen met vrouwtjes, omdat deze grote prooien pakken.
- 1994 Havik: nest moedwillig verstoord. 2e broedpoging weer moedwillig verstoord.
- 1994 Buizerd: 4 exemplaren in een gebied van 1 ha dood gevonden (vergiftigd). De politie verleende slechte medewerking bij aangifte.

Gemeente Son en Breugel

- Tot 1993 werd er in een gebied ten zuiden van het Wilhelminakanaal geregeld vergiftigd aas gevonden. In 1992 werd een dode Buizerd gevonden. Verder zijn in dit gebied 2 honden dood gegaan, waarvan later bleek dat de doodsoorzaak vergiftiging was. Verdacht van deze praktijken werd een jager op leeftijd met zijn compagnon.

In 1993 liep voor hen de jachtvergunning af. Ik heb toen de heer Van Ingen gebeld en gevraagd om aan hen geen vergunning meer te geven. (Gebieden van Brabants Landschap liggen in dit gebied verspreid). Ook het IVN Son en Breugel bleek dit aan hem verzocht te hebben. De vergunning is overgegaan aan de jagerscombinatie Nuenen.

Door strubbelingen met de jagerscombinatie Gerwen is er sinds 1993 niet meer gejaagd in dit gebied. De Das (toen aan de rand) heeft nu een burcht gemaakt, waarbij sporen van jongen zijn gezien. Verder zijn er afgelopen jaar in dit gebied weer voor het eerst uilen en een Vos gesignaleerd.

De politie gaf slechte medewerking bij aangifte.

Gemeente Eindhoven

- 1993 Torenvalk: nest met grote jongen uitgehaald.

Gemeente Leende

- 1993 Havik: bewoond nest doorschoten.
- 1993 Buizerd: nest vernield.
- 1994 Havik: bewoond nest doorschoten.
- 1994 Havik: nest vernietigd, donsjongen lagen dood op de grond.
- 1994 Buizerd: 3 exemplaren dood gevonden, bleken vergiftigd te zijn.

Gemeente Soerendonk

- 1993 Buizerd: 1 exemplaar geschoten vanaf een hoogzit door een bestuurslid van de Wildbeheereenheid (zijn jachttakte werd niet ingetrokken).

Er werden vangkooien geplaatst. (Het blijkt dat je er met een vangkooi

ongeveer 1 week over doet, om een aanwezige Havik in het gebied te vangen). Iemand heeft vorig jaar uit een vangkooi in dit gebied 2x een Buizerd en 1x een Havik weten te bevrijden.

Gemeente Valkenswaard

- 1994 Havik: nest doorschoten, jongen lagen dood op de grond.

Gemeente Reusel

- 1993 Havik: nest doorschoten, jongen lagen dood op de grond. Er werden vangkooien geplaatst.

Gemeente Oost- West en Middelbeers

- 1994 Havik: nestboom omgezaagd, jongen dood op de grond.
- 1994 Havik: nest vernield, eieren lagen kapot op de grond.
- 1994 Havik: bewoond nest verlaten door verstoring.

Het is verder bekend dat behalve in de Kempen ook in de Peel en omgeving Chaam in deze jaren roofvogelvervolging is voorgekomen.

Steunpunt tegen roofvogelvervolging

Om regionaal iets te doen tegen deze nutteloze vervolging, is in september jl. het idee ontstaan, om binnen de VWG een roofvogelcommissie in te stellen. Op het activiteiten-invulformulier hebben 10 leden zich hiervoor gemeld.

Begin november belde Gerard Bossers me op omdat hij ook iets tegen roofvogelvervolging wilde doen. Hij had hierover met Hans van Lieshout (woont in Sterksel en werkt bij de Politie) gesproken die ook plannen hierover had.

Het raakte opeens allemaal in een stroomversnelling. Enkele vergaderingetjes werden op korte termijn gepland. Bert van Polen schreef 2 artikelen over roofvogels in het Eindhovens Dagblad.

Hans van Lieshout organiseerde op 20 december in Someren een soort oprichtingsvergadering voor een steunpunt in Noord-Brabant van de WRN (Werkgroep Roofvogels Nederland). Ongeveer 25 mensen uit allerlei geledingen (waaronder Maria Quist van de WRN en Hans Peeters van Vogelbescherming Nederland), waren uitgenodigd om met elkaar een plan te maken.

Na deze vergadering werd een persconferentie gegeven. Omroep Brabant deed verslag en Wim Wormser had de volgende dag een artikel over deze vergadering geschreven. Dit artikel werd in alle kranten van de Brabant Pers geplaatst.

Er werd een commissie van 3 personen samengesteld (Wil Beeren, Hans van Lieshout en ondergetekende) om de plannen verder tot uitvoer te brengen. De subsidieaanvragen zijn al de deur uit.

Meer nieuws van het steunpunt zal ongetwijfeld snel volgen. Er is alle reden om te hopen dat o.a. door toedoen van dit steunpunt de roofvogelvervolging in Noord-Brabant aan banden wordt gelegd.

